

Radivoj Simonović

Do sada smo, mi vojvođanski planinari, dr Radivoja Simonovića, ko manje ko više, poznavali jedino kao planinara i vrsnog planinarskog fotografa. Uvek nam je nekako izmicao kao čovek široke kulturne i interesovanja. O tome mi je, pod kraj minule godine, u Somboru pričao dr Stojan Berber, lekar i osoba koja, kako sam saznao, najbolje poznaje život i svestrani rad dr Simonovića. S njegovim dopuštenjem ovde donosim, iz njegovog - dr Berberovog - pera, neku vrstu biografske slike naše čika Rade, a mog imenjaka i dragog mi "učitelja" planinarstva:

"Dr Radivoj Simonović je rođen 17. avgusta 1858. godine u Ledincima, u Sremu, u porodici činovnika Stevana Simonovića, pravnika po struci, poreklom iz Sremske Kamenice, koji je u Ledince dospeo 1848. godine, u vreme mađarske revolucije, bežeći iz Novog Sada.

Od 1861. Radivoj Simonović živi s ocem i majkom Draginjom, kćerkom advokata Trifuna Jojkovića, u Sremskoj Kamenici, na imanju dede Josima, dok mu se otac uz advokatsku praksu bavi istovremeno i poljoprivrednim ekonomisanjem. Mladi Rada raste uz četiri brata i jednu sestru (Svetislav, Milutin, Mladen, Milan i Danica), provodeći relativno bezbržno detinjstvo po fruškogorskim voćnjacima i vinogradima. Osnovnu školu završava u Kamenici, a potom se upisuje u novosadsku Veliku srpsku gimnaziju. Član je đačke družine "Vila", u kojoj se čitaju književni radovi, muzicira, peva i deklemuje. Povremeno stanuje kod dede Trifuna Jojkovića, u čiju kuću, između ostalih, navraća i Laza Kostić. Sluša razgovore o omladini, o književnosti, a sam čita dedi narodne pesme i "Memoare" prote Matije Nenadovića. Za vreme ferija odlazi u Frušku goru da po njoj planinari.

Nakon završetka gimnazije upisuje medicinske studije u Beču. Upoznaje bečku medicinsku školu, jednu od najboljih u Evropi tih godina, proučava nemačku kulturu i usavršava nemački jezik toliko da će kasnije njime pisati i neke studije, kao što će pisati srpskim i mađarskim jezikom. Istovremeno odlazi na planinu Vinervald (Bečku šumu), ne zapuštajući interesovanje za planinarstvo, a 1877, kao medicinar, drži u bečkoj "Zori" predavanje o manastiru Rakovac, pokazujući time da ga privlače istorijske studije.

Iz Beča, dr Simonović odlazi u Češku da radi kao vojno lekar, a 1888. stiže u Hercegovinu, u Gacko, a potom u Nevesinje. Pomaže ne samo vojnim licima, već leči i civilno stanovništvo. Neumoran u istraživanju upoznaje etnologiju i geofiziku predela u kojem živi. Osobito voli da istražuje planine Prenj i Čvrsnicu.

Odatle stiže u Trst, zajedno sa ženom Majom, rođ. Jefremović, koja je domaćica, ali sa solidnom kulturom, osobito književnom, što se očituje

Odatle stiže u Trst, zajedno sa ženom Majom, rođ. Jefremović, koja je domaćica, ali sa solidnom kulturom, osobito književnom, što se očituje u društvu prijatelja neretkim citiranjem Dantea, Wegoša i drugih velikih pisaca. Iz Trsta, u kojem je naučio italijanski, Simonović je "utekao" kako sam kaže, za civilnog lekara u Milni na Braču. Ne mogavši se ni u njemu duže skrasiti, uskoro prelazi u Lipik i raadi kao banjski lekar, ali već 1896. godine stiže sa ženom u Sombor i u njemu otvara privatnu lekarsku ordinaciju.

Prateći njegov životopis očekivalo bi se da i Sombor za njega bude obično prolazno mesto, kao tolika ranije, ali se Simonović, neočekivano, smiruje i ne napušta središte Bač-bodroške županije sve do svoje smrti. Živi u njemu 54 godine i toliko se saživeo sa građanima i samim gradom da se drugačije nije osećao do Somborcem.

Radeći danonoćno u svojoj lekarskoj ordinaciji, koju je opremio neophodnim potrepštinama za svakodnevni posao, a koju je dičila izuzetno bogata biblioteka, za kratko vreme postao je poznat u čitavom gradu.

U naponu stvaranja kad je stigao u grad, kao što inače znaju da budu četrdesetgodišnjaci, snažne telesne građe, osrednjeg rasta, upadljivih brkova što su volumoznošću potpuno zaklanjali gornju punu usnu, jasna i prodorna pogleda, odmah je, predanim zalaganjem na poslu i sremačkom komunikativnošću, stekao toliko pacijenata da mu je brzo bilo jasno da odlaska iz Sombora nema.

Postepeno, svojom marljivošću, poslovnom upornošću, neposrednošću, te smisom za finu duhovitu misao, što je veštoto koristio u susretima s pacijentima, Simonović je postao najpopularniji i najomiljeniji lekar u varoši.

U svaku dobu dana spremjan da ukaže pomoć slabima i bolnima, lak na nogama i u srednoći, i po kiši i po snegu stizao je do pacijenata i budio optimizam spremjan da deo tuđe nesreće primi na svoja pleća. Ako se radilo o siromašnima znao je da ne naplati uslugu, a ne retko da o svom trošku i lek nabavi. Nesrebroljubiv, pošten, smatrajući da je najvažnije biti na usluzi svom narodu, bio je voljen i poštovan od svih ljudi, bez obzira na nacionalnost.

Dok su njegove kolege, i savremenici, kupovali kuće i zemlju, pokušavajući da na taj prilično jednostavan ali efikasan način, povećaju kapital, dotle je Simonović, govoreći da "ne treba biti

gramziv" i da se "novac ne nosi na onaj svet", kupovao knjige i časopise, finansirao sopstvene nepretenciozne naučne poduhvate i provodio vreme u prijateljskom časkanju s pesnikom Lazom Kostićem, koji je u Somboru provodio svoje poslednje godine.

Dok su drugi odlazili na noćne sedeljke kod poznanika i suseda, Simonović je bdeo, pored lampe i ibrika punog crne kafe, nad svojim i tuđim rukopisima, nad medicinskim i drugim knjigama. Naprežući i onako ne najbolji vid, pušeći cigaretu za cigaretom, sav skoncentrisan nad poslom, odspavavši samo nekoliko sati, prvom najavom zore bio je opet spreman da se sav preda lekarskoj praksi.

Neumoran, ne brinući dovoljno o svome sopstvenom zdravlju, koje ga je, mora se priznati, izvrsno služilo, punih sedam godina ne koristi godišnji odmor već samo nekoliko dana odlazi u Sremsku Kamenicu da se vidi sa braćom, na već urečeni sastanak kod roditelja, ali 1903. godine ipak se odlučuje da kreće na Velebit, ne, kao mnogi drugi, da bi se izlagao primorskom suncu, već da bi, pored ostalog, više saznao o krasu, da bi obogatio znanje iz geomorfologije.

Prvi svetski rat dočekao je, kao lekar, u Somboru. Već u avgustu 1914. godine austrougarske vlasti određuju ga za šefa jednog odeljenja vojne bolnice, te Simonović, kako sam kasnije kaže, mora da brine o zdravlju oko tri stotine pacijenata. Krajem 1918., odmah nakon oslobođenja, pre nego što je nova vlast uspela da se potpuno organizuje, Simonović biva postavljen nakratko za upravnika vojne bolnice, a nakon toga za glavnog lekara Okružne blagajne, odnosno Okružnog ureda za osiguranja radnika, čija je centrala, Središnji ured, bila u Zagrebu.

Pri razgraničenju s Mađarskom, putuje s profesorom Jovanom Cvijićem ovim upoznavajući ga sa etničkim stanjem duž buduće granice i na taj način doprinosi da profesor može novu državu potpunije da predstavlja na mirovnim razgovorima u Parizu.

Bavi se, takođe, poboljšavanjem zdravstvene službe u okviru Ureda. Obilazi radnike po fabrikama u Somboru, Apatinu, Vrbasu i drugim okolnim mestima, i traži da se radnički stanovi grade izvan fabričkih dvorišta sa boljim smeštajem s obrazloženjem da "radnici često i spavaju u fabrikama pored mašina, zajedno sa decom i ženama, tamo se leče, tamo umiru". Da bi imao više vremena za rukovođenjem zdravstvenom službom Simonović se delom odriče privatne lekarske prakse i dve trećine radnog vremena radi kao uredski lekar, a 1926. napušta i tu neznatnu privatnu praksu.

Svoja putešestvija po planinama nastavlja i piše članke i knjige iz oblasti geografije, etnologije, planinarstva, medicine, neprekidno aktivan čak i kad odlazi u penziju 1932. godine, na lični zahtev, u svojoj 74. godini života, kada mnogi njegovi vršnjaci nisu više živi.

Kao penzioner neguje bolesnu suprugu Maju koja je slučajno pala i polomila kuk i na taj način, uz toj još tuberkolozna, bila godinama vezana za postelju. Bez dece, oslobođen zvaničnih obaveza, on i dalje radi, koliko mu to godine dopuštaju, stičući nove pacijente i prijatelje, sada već poguren, prosed, ali još uvek starački krepak u svojoj lekarskoj ordinaciji. Takav dočekuje i 1938. kada čitava Vojvodina proslavlja njegov 80-ti rođendan kao nagradu za njegova pregnuća iz različitih oblasti vojvođanske prosvete i kulture, počev od etnologije do književnosti. U znak priznanja izuzetnom čoveku, lekaru i naučnom radniku, otkrivena je i njegova bista koju je izvajao poznati slikar i skulptor Lajoš Hušvet, a koja se i danas čuva u Gradskom muzeju u Somboru. (Odnedavno je bista u PSD "dr Radivoj Simonović" u Somboru - prim.R.K.).

Drugi svetski rat zatiče dr Simonovića već potpuno onemoćalog. Iz njega izlazi još stariji i usamljeniji: kao penzioner, vrlo retko, prima ponekog pacijenta, pored prijatelja koji ga obilaze. Deca na ulici sklanjavaju mu se s puta ljubeći ga u ruku. Wegovim imenom nazvano je Planinarsko društvo u Somboru, dr Radivoj Simonović lagano ulazi u istoriju.

Pred kraj života pada u postelju. Posećuju ga samo najbliži. Umire 21.jula 1950. godine, u dubokoj starosti, već pomalo zaboravljen, poput svog nekadašnjeg prijatelja Laze Kostića.

Iza dr. Radivoja Simonovića, sahranjenog u porodičnoj grobnici Mihajlovića, na Velikom pravolsavnom groblju u Somboru, nije ostalo mnogo imovine, ali je sačuvano njegovo delo koje svetli i van područja Sombora...

Pripremio: Radivoj Kovačević